

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato:

15.08.2024

Vår ref:

2024/23178

Deres dato:

Deres ref:

f0a0ade4-a8dd-4395-
a115-813438205ed8

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Sunniva Eide Sunde, 69247111

Høringsuttalelse – saksnummer 202405639 - Konesjon - utvidelse av fellesanlegget Kykkelsrud - Fossumfoss (FKF) 5 i Glomma - Indre Østfold

Statsforvalteren avgir høringsuttalelse i NVE-sak 202405639 om konsesjonspliktavurdering for utvidelse av fellesanlegget Kykkelsrud – Fossumfoss (FKF) 5 i Glomma i Indre Østfold kommune.

Statsforvalteren mener at utvidelsen av anlegget bør konsesjonsbehandles, slik at det kan stilles krav om oppvandringsløsning for fisk samt tiltak for å redusere tap av fisk inn i turbinen. Oppvandringsløsning ved Kykkelsrud vil redusere barriereeffekten av kraftverkene på strekningen fra Vamma og opp til Solbergfoss.

Vi viser til oversendelse av høring av utvidelse av fellesanlegget Kykkelsrud – Fossumfoss (FKF), mottatt 05.06.2024.

Bakgrunn

Hafslund Eco Vannkraft (HEV) planlegger utbygging av et nytt kraftverk ved eksisterende FKF kraftverk, som ligger i nedre del av Glomma i Indre Østfold kommune. Hensikten med utbyggingen er å utnytte tilsiget i FKF bedre, ved å øke den totale slukeevnen i fallet. I tillegg utredes fire ulike deponiområder.

Tiltakshaver ber NVE om å vurdere om tiltaket er konsesjonspliktig etter vassdragslovgivningen. Som grunnlag for søknaden om konsesjonspliktavurdering er det blitt utarbeidet enkelte fagutredninger som tiltakshaver har vurdert til å være relevant for konsesjonspliktavurderingen.

Statsforvalterens innspill

Limnisk naturmangfold

Kykkelsrud er i dag et absolutt vandringshinder for oppvandrende fisk, og utbyggingen vil slikt sett ikke ha betydning for oppstrøms vandringsmuligheter. Redusert overløp som følge av økt slukeevne

E-postadresse:
sfospost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Pb 325
1502 Moss

Besøksadresse:
Moss: Vogts gate 17
Drammen: Dr. Hansteinsgate 9
Oslo: Stensberggata 27

Telefon: 69 24 70 00
www.statsforvalteren.no/os
Org.nr. 974 761 319

etter at det nye kraftverket er satt i drift kan likevel medføre at flere nedvandrende fisk går gjennom turbinen i stedet for i overløp. Det er også grunn til å tro at nedstrøms vandring av fisk har betydning for de lokale bestandene, ettersom det er betydelige barriereeffekter mellom kraftverkene i Glomma.

Det oppgis i fagutredningen for naturmangfold at det fanges og observeres mer storvokst ørret nedstrøms Kykkelsrud etter perioder med (svært) høy vannføring i Glomma. Dette kan indikere at et større antall individer av storvokst mjøsørret foretar nedstrøms vandring ved høye vannføringer, samt at nedvandring forbi kraftverkene foregår i perioder med (betydelig) overløp/luketapping. Ytterligere slukeevne vil ytterligere utgjøre en risiko som følge av at hele vannføringen i lange perioder går i turbinene.

Kraftverkene i Glomma har betydelige barriereeffekter med fullstendige oppvandringshindre. Eventuell storørret fra Mjøsa som vandrer ned i Glomma, forbi Solbergfoss, Kykkelsrud og eventuelt Vamma, for å gyte, kommer seg derfor ikke opp igjen. For å øke sammenhengende økologisk funksjonsområde for ørret og annen fisk i Glomma, bør det vurderes om det i forbindelse med utvidingen av Kykkelsrud, skal etableres en fisketrapp, slik at fisken kan vandre i området fra oppstrøms Vamma, forbi Kykkelsrud og videre opp mot Solbergfoss. Dette vil være et godt kompensierende tiltak for fiskebestander som i dag er betydelig fraksjonert som følge av fullstendige oppvandringshindre. Uavhengig av om det etableres fisketrapp bør det etableres løsninger som reduserer risikoen for tap av fisk inn i turbinen, ettersom antall overløpsdøgn vil halveres som følge av utbyggingen av det nye kraftverket.

Tiltaksområdet er vurdert å inneha innlandsfiskebestander av regional verdi, men det foreligger lite kunnskap om utbredelsen av gyteområder nedstrøms Kykkelsrud. Etableringen av et nytt kraftverk vil føre til endrede strømningsforhold nedstrøms Kykkelsrud, ved at hovedvannføringen ut av turbinene i stor grad flyttes fra østre til vestre side av elva. Tiltaket kan påvirke funksjonsområder for ørret og muligens harr negativt, i hovedsak som følge av mer variert kjøremønster og dermed ytterligere større variasjoner i vannslipp gjennom eksisterende kraftverk gjennom året. Statsforvalteren mener at det som grunnlag for konsesjonspliktavurdering må fremskaffes et bedre kunnskapsgrunnlag om elveavsnittets kvaliteter som gyteområde.

Vannmiljø

I anleggsfasen vil støpning, boring og avrenningsvann fra massedeponier og byggegropene kunne påvirke vannforekomster i området. I tillegg kommer påvirkning fra mindre utslipp/lekkasjer av drivstoff, hydraulikkolje og bremsevæske fra anleggsmaskiner i drift. Det må utarbeides en miljøoppfølgingsplan for prosjektet, og tiltakshaver må på bakgrunn av denne avklare med Statsforvalteren om det er behov for utslippstillatelse for anleggsarbeidene.

Terrestrisk naturmangfold

Statsforvalteren vurderer at kunnskapsgrunnlaget om terrestrisk naturmangfold er godt innenfor tiltaks- og influensområdet. Hele utredningsområdet er heldekkende kartlagt for naturtyper fra før, og i tillegg er det gjennomført supplerende feltarbeid i forbindelse med søknad om vurdering av konsesjonsplikt.

Under anleggsperioden vil det foregå omfattende arbeider i hele tiltaksområdet. Det er ikke avklart i detalj hvilke arealer som skal benyttes midlertidig. Statsforvalteren oppfordrer til at anleggsarbeidet generelt gjennomføres på en måte som minimerer påvirkning på naturmangfold og uberørte områder.

Det er utredet for ulike alternativer for deponiområde for masser. Statsforvalteren anmoder om at dersom det blir behov for deponering av masser, må det velges alternativer som ikke medfører nye inngrep i naturområder. Deponialternativ A er det klart beste alternativet for naturmangfoldet. Alternativ B må unngås siden dette alternativet vil føre til et betydelig inngrep i et økologisk funksjonsområde med stor verdi.

Klima og plan

Statsforvalteren ser positivt på tiltak som gir økt produksjon av fornybar energi, om dette kan gjøres på en måte som ikke gir vesentlige ulemper for andre miljø- og samfunnsinteresser. Det anslås i søknaden at utsprengning av vannveien vil generere ca. 250 000 – 300 000 m³ sprengstein, og det er identifisert flere muligheter for deponi av masser.

Vi vil i den forbindelse vise til Viken fylkeskommunes veileder for masseforvaltning i kommunene. Både uttak av masser og håndtering av masseoverskudd kan gi store miljø- og samfunnsutfordringer. Det er viktig at alle parter bidrar til en masseforvaltning som er mer bærekraftig, både med tanke på arealbruk og ressursbruk. Det er et mål å forvalte massene på måte som bidrar til sirkulær økonomi. Vi mener det er viktig at massehåndtering utredes godt og at det ikke legges til rette for deponering av masser på nye arealer som følge av prosjektet. Utgangspunktet bør være at massene skal gjenbrukes.

Konklusjon

Statsforvalteren mener at utbygging av Kykkelsrud bør konsesjonsbehandles slik at det kan settes vilkår om oppvandringsløsning for fisk samt tiltak for å redusere tap av fisk inn i turbinen. En oppvandringsløsning vil være et godt tiltak for å redusere barriereeffektene mellom kraftverkene i Glomma, og slik bidra til bedre bestandsøkologi ved at fisk kan forflytte seg mellom delbestandene.

Dersom NVE konkluderer med at tiltaket ikke er konsesjonspliktig, må tiltaket vurderes etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Statsforvalteren er myndighet etter forskriften i tilfeller der den berørte strekningen fører anadrom fisk og/eller edelkreps. Fylkeskommunen er myndighet for strekninger i vassdrag som ikke fører anadrom fisk eller edelkreps.

Tiltakshaver må uavhengig av om tiltaket vurderes som konsesjonspliktig eller ikke ta kontakt med Statsforvalteren for en vurdering av om anleggsarbeidet krever en egen utslippstillatelse etter forurensningsloven.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Sunniva Eide Sunde
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Viken fylkeskommune
Indre Østfold kommune